

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Zastępca
Rzecznika Praw Obywatelskich
dr Jerzy ŚWIĄTKIEWICZ

00-090 Warszawa
Al. Solidarności 77

Tel. centr. 551 77 00
Fax 827 64 53

Warszawa, 21.08. 2003 r.

36165

RPO-442520-III/03/LN

Pani
dr Aleksandra Wiktorow
Prezes
Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

Szanowna Pani Prezes,

Uprzejmie informuję Panią Prezes, że Rzecznik Praw Obywatelskich otrzymał od Pana Profesora Zdzisława Jana Rynia niezwykle interesujący materiał na temat doświadczeń Katedry Psychiatrii Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego, zebranych w toku prowadzonych od 1959 r. badań odległych następstw zdrowotnych u ofiar represji politycznych.

Badania pozostają w ścisłym związku z przesłankami nabycia prawa do renty inwalidzkiej na podstawie art. 12 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz. U. z 2002 r. Nr 42, poz. 371 ze zm.).

W świetle tego przepisu nabycie prawa do renty inwalidzkiej przez osobę represjonowaną nie wynika z samego faktu podlegania represjom, ale wymaga wykazania, że stwierdzone inwalidztwo pozostaje w związku z pobytem w miejscach represjonowania i jest następstwem zranień, kontuzji bądź innych obrażeń lub chorób pozostających w związku z takim pobytem (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 września 1999 r., sygn. II UKN 124/99, OSNAPiS 2000 r. Nr 24, poz. 912).

Związek zranień, kontuzji bądź innych obrażeń lub chorób z pobytem w miejscach, o których mowa w art. 3 i art. 4 ust. 1 ustawy, a także związek inwalidztwa z takim pobytem ustala lekarz orzecznik ZUS.

W materiale zawarte są krytyczne oceny postępowania części lekarzy orzeczników ZUS wobec ofiar represji politycznych oraz będący ich konsekwencją postulat, aby każda ofiara prześladowań politycznych otrzymywała należne jej uprawnienia w zakresie inwalidztwa wojennego bez konieczności przeprowadzenia żmudnych, kosztownych i nieraz wtórnie traumatyzujących badań specjalistycznych.

W związku z powyższym Rzecznik Praw Obywatelskich zwrócił się do Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z prośbą o ustosunkowanie się do podniesionych problemów.

Nadesłana odpowiedź tylko częściowo wyjaśniła podniesione problemy, koncentrując się głównie na skutkach finansowych i społecznych propozycji przyznania osobom represjonowanym uprawnień inwalidów wojennych bez konieczności przeprowadzania badań specjalistycznych przez lekarzy orzeczników ZUS.

W odpowiedzi zabrakło w szczególności ustosunkowania się do problemu sposobu traktowania ofiar represji politycznych (zwłaszcza najliczniejszej grupy tzw. Sybiraków) przez lekarzy orzeczników ZUS.

Zgodnie z art. 73 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 137, poz. 887 ze zm.) do zakresu działania Prezesa Zakładu należy w szczególności zwierzchni nadzór nad orzecznictwem lekarskim dla celów ubezpieczeń społecznych.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. Nr 14, poz. 147), zwracam się do Pani Prezes z prośbą o ustosunkowanie się do uwag krytycznych wobec lekarzy orzeczników ZUS, sformułowanych w załączonych materiałach Katedry Psychiatrii Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Z poważaniem

/-/